

Badania archeologiczne zamku rodu Ciołków w Żelechowie

W dniach 8-20 lipca 2019 r. realizowany był kolejny etap badań archeologicznych na terenie zamku rodu Ciołków w Żelechowie. Prace wykopaliskowe prowadzone były tak jak w latach ubiegłych przez pracowników Instytutu Archeologii i Etnologii oraz Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk we współpracy z członkami Towarzystwa Historycznego Żelechów i wolontariuszami, przy pomocy pracowników Zakładu Gospodarki Komunalnej w Żelechowie i strażaków z OSP Żelechów oraz przy wsparciu finansowym samorządu Gminy Żelechów.

W 2015 r. regularny zarys obiektu położonego w pobliżu stawów w Żelechowie został zauważony przez pasjonatów historii i archeologii na zdjęciu z lotniczego skanowania laserowego (tzw. LIDAR). Aby to sprawdzić, w 2016 r. archeolodzy z PAN przeprowadzili na tym terenie nieinwazyjne badania geofizyczne. Następnie, w celu zweryfikowania wyników uzyskanych w toku badań nieinwazyjnych, w 2017 i 2018 r. odbyły się sondażowe badania archeologiczne.

Badany obiekt zajmował obszar o wymiarach około 50×50 m i był otoczony czworobocznymi wałami o boku około 85-90 m. Podczas wykopalisk prowadzonych w ubiegłych latach odsłonięto relikty konstrukcji kamiennych i drewniano-ziemnych. Próbkę drewna z dębowej belki poddano analizie dendrochronologicznej, która pozwoliła na określenie czasu ścięcia drzewa na około 1466 r. Z wykopów badawczych wydobywane były m.in. ozdobne kafle, fragmenty glinianych naczyń i żelaznych przedmiotów, monety i kości zwierzęce. Najstarsza moneta znaleziona podczas dotychczasowych wykopalisk to półgrosz koronny wybity za panowania Władysława Jagiełły (1386-1434). Podczas tegorocznych badań odsłonięto ponadto solidne kamienne fundamenty i świetnie zachowaną drewnianą studnię.

Pod względem archeologicznym badane stanowisko ma bardzo duże znaczenie, ponieważ jest to

jeden z nielicznych tego typu obiektów w regionie. W późnym średniowieczu musiał to być ważny punkt na pograniczu Mazowsza i Małopolski. Co ważne, obszar ten jest przez archeologów bardzo słabo rozpoznany, istnieje więc szansa, że wykopaliska w Żelechowie mogą dać początek szerszym badaniom archeologiczno-historycznym.

Wykopaliska mają również ogromną wagę dla historii Żelechowa. Potwierdzają, że w Żelechowie znajdowała się siedziba rodu Ciołków - jednego z najważniejszych XV-wiecznych rodów rycerskich na Mazowszu. Ciołkowie byli obecni na dworze królewskim, piastowali urzędy wojewodów, starostów, podkomorzonych, kasztelanów. Andrzej Ciołek dowodził chorągwią królewską nadworną w bitwie pod Grunwaldem, a jego brat Stanisław był biskupem poznańskim i sekretarzem króla Władysława Jagiełły. To właśnie dzięki Ciołkom około XIII w. powstała wieś Żelechów, której później zostały nadane prawa miejskie.

